

необґрунтованого збільшення тарифів та забезпечить беззбитковість підприємств теплостачання.

Список літератури:

1. Дорошенко В. В. Вдосконалення механізму тарифоутворення в сфері централізованого теплостачання / В. В. Дорошенко / Економіка будівництва і міського господарства. – 2011. – № 1,5-10. С. 5-10.
2. Шевчук В. Р. Удосконалення системи тарифів як необхідна передумова переходу до економічних методів державного регулювання в енергетиці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.econindustry.org/arhiv/html/2011/st_53_15.pdf
3. Реформування тарифів та реструктуризація комунальних підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mdi.org.ua/ukr/library/publ/28_u_2%20st%20Tariff.pdf

Лілія СЕМОТЮК

Тернопільський національний економічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН МСП І БАНКІВ

Наслідки фінансової кризи в різних країнах світу засвідчують, що менш уразлива є економіка в яких сектор малого та середнього підприємництва має значну питому вагу, високі показники розвитку та забезпечений підтримкою держави. За рахунок своїх можливостей МСП створюють своєрідний буфер в економіці країни, що дозволяє встояти в умовах зовнішніх та внутрішніх потрясінь, кризових явищ, адже вони створюють значні надходження до бюджетів всіх рівнів, зберігають та збільшують робочі місця, розробляють та впроваджують прогресивні технології та інновації, які сприяють збільшенню капіталізації економіки.

Як засвідчують статистичні дані НБУ у докризовий період кредитування носило спотворений характер. Вітчизняні банки надавали перевагу у кредитуванні споживчих потреб, допускаючи формальні процедури оцінки потенційних боржників, а кредитування малих і середніх підприємств зосереджувалося на підприємствах торгівлі, будівництва та сфері послуг. А підприємства реального сектору економіки, від яких залежить економічна та фінансова стабільність, не дотримували кредитних ресурсів. Така ситуація обумовлена, перш за все недосконалістю ринкового механізму перерозподілу коштів, відсутністю державного регулювання даного процесу, мотиваційністю малих банків в кредитуванні МСП реального сектору економіки. Слід зазначити, що у після кризовий період відновлюється кредитування банками юридичних осіб. За 2011 рік банківський портфель коштів юридичним особам зріс на 14,9%, при цьому зростання майже повністю відбулося за рахунок короткострокових позик. У 2012 році великі банки починають збільшувати частку ринку, зробивши ставки на консультування позичальників та адаптації до сегменту на сам перед фізичних осіб – підприємців та мікробізнес, роздрібних технологій за рахунок невеликих кредитів на базі скорингових систем.

На думку багатьох економістів, довгострокове кредитування є головним прискорювачем розвитку економіки та одним із індикаторів, ставлення населення до банківської системи. Питома вага довгострокових кредитів у кредитному портфелі вітчизняних банків станом на 01.01.2013 року становила 48,4% (станом на 01.01.2009 р. 64,9%). Це говорить про те, що у банківській системі залишилися проблеми кредитування в т.ч. кредитування малих та середніх підприємств. Потреба розширюючого фінансування малого та середнього підприємництва є визнаною проблемою на міжнародному рівні [1].

Для її вирішення більшість країн із розвинутою ринковою економікою проводять політику кількісного поліпшення, коли разом із низькими відсотковими ставками здійснюється розширення грошової маси в економіці за рахунок операцій центральних банків з цінними паперами та викупом проблемних активів банків. Проте, вище зазначені дії монетарних механізмів послаблюються відсутністю дієвих механізмів направлення коштів в реальний сектор економіки, тобто переважна частина грошової маси зосереджується на фінансових ринках у стимулятивних операціях. Тому, очевидно, проблема розширення

фінансування підприємств в т.ч. і кредитного повинна розглядатися як із точки узгодження мотиваційних інтересів попиту на фінансові ресурси зі сторони МСП, пропозиції фінансових посередників (в т.ч. і банків) та державної політики регулювання та підтримки підприємства. В компетенцію держави входять завдання формування стимулюючого законодавства, заходи з поліпшення можливостей фінансової підтримки та стимулювання створення ринкової інфраструктури малого та середніх підприємств. Серед заходів щодо поліпшення можливостей фінансування слід відзначити: податкові пільги, субсидії (процентні та інвестиційні), гарантії та участь у капіталі МСП, виваженого поліпшення монетарної політики, стимулювання банків у кредитування пріоритетних напрямків діяльності тощо. Встановлення ринкових мотиваційних взаємовідносин між банками та малими і середніми підприємствами зумовлені забезпеченням оптимального поєднання законодавчих, адміністративно-регуляторних та економічних важелів впливу на кредитну активність банків з метою спрощених умов доступу МСП до кредитних ресурсів банківської системи – з одного боку та впливу на прозорість та умови функціонування підприємства – з іншого.

Зміні правового поля в Україні яке нині є на боці боржника, а не кредитора, є основною проблемою у зменшенні загального рівня кредитних ризиків банківської системи. Неодноразово в економічній літературі акцентувалися на необхідності прийняття комплексного заходу про банківський кредит, який би врегулював всі правовідносини між позичальником і боржником і був вигідним не тільки для кредиторів, але і для підприємців, оскільки розвиток внутрішнього кредитного ринку, дасть поштовх для економічного зростання. Це в певній мірі стосується і правовідносин у сфері заставного майна, адже у 2011 році верховний суд визначив, що у разі банкрутства та ліквідації позичальника договори застави та іпотеки також вважаються припиненими. В даній ситуації банкам доведеться запобігати випадкам банкрутства своїх клієнтів, що збільшить обсяг новостворень кредитних коштів, затягне процедуру банкрутства позичальників до звернення стягнень на предмети застави і відповідно збільшить витрати банків. Для активізації кредитування МСП необхідно застосувати державні заходи у напрямках:

- виваженого пом'якшення монетарної політики з врахуванням темпів інфляції та зростання ВВП через цілеспрямоване зниження облікової ставки НБУ співставки із темпами інфляції, запровадження обмеження щодо ставок по окремих видах депозитів, надання довгострокового рефінансування НБУ під кредитування банками МСП, регулювання резервних вимог;
- стабілізації банківської системи через підвищення рівня капіталізації, що забезпечить залучення депозитів та відновить довіру до банків;
- стимулювання розвитку кредитної інфраструктури;
- драматичне погіршення якості активів під час кризи привело до того, в деяких банках рівень власного капіталу виявився недостатнім для відновлення кредитування. Тому НБУ повинно здійснити оцінку існуючого рівня проблемної заборгованості банків та їх впливу на власний капітал і відповідно забезпечити суворе виконання суворих вимог щодо рівня капіталу банків.

Список літератури:

1. The power of three: together, governments, enterprennews and corporations can spur growth across the G20/ The EU G20 Entreprenwshiop Barometr 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ey.com/Publication/umLuAssesP>